ליקוטי הלכות — הלכות חזקת קרקעות

חֶזְקַת הַקַּרְקָעוֹת שָׁלֹשׁ שָׁנִים עַל פִּי מַה שֶּׁכָּתַב רַבֵּנוּ, נֵרוֹ יָאִיר, סִימָן סט וּמוּבָא לְעֵיל כַּמָּה פְּעָמִים, כִּי שׁוֹרֶשׁ הַנֶּפֶשׁ בַּעֲשִׂירוּת וְעִקַּר הָעֲשִׂירוּת הֵם הַקַּרְקָעוֹת, כִּי כָּל מִינֵי עֲשִׂירוּת וַאֲפִלּוּ כֶּסֶף וְזָהָב, הַכֹּל יוֹצֵא מִן הָאָרֶץ וְהָאָרֶץ הוּא שׁוֹרֶשׁ כָּל הַנְּפָשׁוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה". נִמְצָא, כְּשֶׁקּוֹנֶה קַרְקַע נִתּוֹסֵף לוֹ חִיּוּת וָנֶפֶשׁ. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (יְבָמוֹת סג.), כָּל מִי שֶׁאֵין לוֹ קַרְקַע אֵינוֹ אָדָם. כִּי גֶּדֶר הָאָדָם הוּא מְדַבֵּר, דְּהַיְנוּ שֶׁיֵּשׁ לוֹ כֹּחַ הַדִּבּוּר וּבָזֶה הוּא מֻבְדָּל מִן הַחַי וְנִקְרָא אָדָם וְהַדִּבּוּר הוּא הַנֶּפֶשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ, נֵרוֹ יָאִיר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, "וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה". וְתַרְגּוּמוֹ, לְרוּחַ מְמַלְלָא וְשׁוֹרֶשׁ הַנֶּפֶשׁ הוּא בַּעֲשִׂירוּת כַּנַּ"ל. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר כֹּחַ הַדִּבּוּר שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִקְרָא אָדָם הוּא עַל יְדֵי עֲשִׂירוּת. וְזֶה בְּחִינַת (קֹהֶלֶת) וְהֶעָשִׁיר יַעֲנֶה עַוּוֹת, כִּי עַוּוֹת וְתֹקֶף הַדִּבּוּר הוּא עַל יְדֵי עֲשִׂירוּת כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת (מִשְׁלֵי ח) שִׁמְעוּ כִּי נְגִידִים אֲדַבֵּר שֶׁעַל יְדֵי הַנְּגִידוּת וְהָעֲשִׂירוּת עַל יְדֵי זֶה הַדִּבּוּר כַּנַּ"ל וְשׁוֹרֶשׁ הָעֲשִׂירוּת וְהַנֶּפֶשׁ הַכֹּל הָיָה מִן הָאָרֶץ כַּנַּ"ל בִּבְחִינַת תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַדִּבּוּר, בְּחִינַת וַיְהִי אָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן מִי שֶׁאֵין לוֹ קַרְקַע אֵינוֹ אָדָם, כִּי עִקַּר גֶּדֶר הָאָדָם, שֶׁהוּא מְדַבֵּר, הוּא עַל יְדֵי הַקַּרְקַע כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן הַקַּרְקַע אֵין לָהּ חֶזְקָה עַד שְׁלֹשָׁה שָׁנִים, כִּי זֶה יָדוּעַ כְּשֶׁנּוֹלַד וְנִתְחַדֵּשׁ לָאָדָם חִיּוּת וְנֶפֶשׁ חֲדָשָׁה אֲזַי הַקִּלְפָּה קָדְמָה לְפֵירֵי תָּמִיד וְהַקִּלְפָּה מְחַפָּה עַל הַפֵּרִי וּמְקַטְרֶגֶת וְאֵינָהּ מַנַּחַת לְקַבֵּל הַפֵּירֵי עַד שֶׁמְּשַׁבְּרִין אוֹתָהּ. וְזֶה בְּחִינַת שָׁלֹשׁ שָׁנִים הָרִאשׁוֹנִים שֶׁבָּהֶם יֵשׁ כֹּחַ לְהַמְעֵרְעֵר לְעַרְעֵר וְהֵם בִּבְחִינַת שָׁלֹשׁ שְׁנֵי עָרְלָה שֶׁאָז יֵשׁ כֹּחַ לְהַקִּלְפָּה וְעַל כֵּן הֵם שָׁלֹשׁ שָׁנִים כְּנֶגֶד שָׁלֹשׁ קְלִפּוֹת הַטְּמֵאוֹת לְגַמְרֵי וְצָרִיךְ לְהַמְתִּין אֵלּוּ הַשָּׁלֹשׁ שָׁנִים וְאַחַר כָּךְ נִתְגַּלֶּה הַפֵּירֵי וְיכוֹלִין לְאָכְלָהּ. וּכְמוֹ כֵן לְעִנְיַן חֶזְקַת קַרְקַע בְּשָׁלֹשׁ שָׁנִים הָרִאשׁוֹנִים יֵשׁ לָהֶם כֹּחַ לְעַרְעֵר, כִּי כָּל הָעַרְעוּרִים וְהַהַכְחָשׁוֹת הֵם מִן שָׁלֹשׁ קְלִפּוֹת הַנַּ"ל שֶׁהֵם טְמֵאוֹת לְגַמְרֵי, כִּי הַשֶּׁקֶר הוּא הָרַע וְהַטָּמְאָה לְגַמְרֵי וְכַמּוּבָא בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ, נֵרוֹ יָאִיר, (סִימָן נא) וְעַל כֵּן בְּאֵלּוּ הַשָּׁלֹשׁ שָׁנִים יֵשׁ כֹּחַ לְעַרְעֵר כַּנַּ"ל. אֲבָל אַחַר כָּךְ שׁוּב אֵין לָהֶם כֹּחַ וַאֲזַי נִתְגַּלֶּה וְנִתְבַּסֵּס הָאֱמֶת, וַאֲזַי הַקַּרְקַע בְּחֶזְקָתוֹ מֵאַחַר שֶׁכְּבָר עָבְרוּ שָׁלֹשׁ שָׁנִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת שָׁלֹשׁ שְׁנֵי עָרְלָה כַּנַּ"ל. וְגַם מֵחֲמַת זֶה הֵם שָׁלֹשׁ שָׁנִים כְּנֶגֶד בְּחִינַת הָאֱמֶת שֶׁהוּא כָּלוּל מִשָּׁלֹשׁ כַּיָּדוּעַ, כִּי אֱמֶת הוּא בְּחִינַת יַעֲקֹב, שֶׁהוּא כָּלוּל מִכָּל הַשִּׁלְשָׁה אָבוֹת. וְעַל כֵּן צָרִיךְ לְהַחֲזִיק שָׁלֹשׁ שָׁנִים שֶׁכְּשֶׁעוֹבְרִים שָׁלֹשׁ שָׁנִים בְּלֹא עַרְעוּר אֲזַי נִכְנָע הָרַע וְהַשֶּׁקֶר כַּנַּ"ל וְנִתְבַּסֵּס הָאֱמֶת שֶׁכָּלוּל מִשָּׁלֹשׁ כַּנַּ"ל, וַאֲזַי אַחַר שָׁלֹשׁ שָׁנִים הַקַּרְקַע בְּחֶזְקָתוֹ, כִּי כְּבָר עָבְרוּ שָׁלֹשׁ שָׁנִים שֶׁבָּהֶם יְנִיקַת הַשֶּׁקֶר כַּנַּ"ל וַאֲזַי נִתְגַּלֶּה וְנִתְבַּסֵּס הָאֱמֶת כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה:

עַד תְּלָת שְׁנִין אִינִישׁ מְזַדְּהֵר בִּשְׁטָרֵיהּ טְפֵי לָא מְזַדְּהֵר, כִּי עַד שָׁלֹשׁ שָׁנִים הוּא מֻכְרָח בְּוַדַּאי לִהְיוֹת נִזְהָר בִּשְׁטָרוֹ כְּדֵי שֶׁלֹּא יוּכַל הַמְעַרְעֵר לְעַרְעֵר, כִּי בַּשָּׁלֹשׁ שָׁנִים הָרִאשׁוֹנִים יֵשׁ כֹּחַ לְהַשֶּׁקֶר כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן צָרִיךְ לִהְיוֹת נִזְהָר בִּשְׁטָרוֹ, כִּי הַשְּׁטָר הוּא גַּם כֵּן בִּבְחִינָה זוֹ, כִּי הַשְּׁטָר הוּא כְּתַב אֱמֶת שֶׁנִּכְתַּב לֶאֱמֶת וְלִרְאָיָה וְהוּא בִּבְחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, שֶׁהוּא בְּחִינַת כָּתוּב יֹשֶׁר דִּבְרֵי אֱמֶת (קֹהֶלֶת יב), בְּחִינַת תּוֹרַת אֱמֶת, בְּחִינַת יַעֲקֹב שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמֶת, כַּמּוּבָא שֶׁיַּעֲקֹב הוּא בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב. וְעַל כֵּן הַכְּתָב עוֹמֵד לֶאֱמֶת וְלִרְאָיָה, כִּי הַכְּתָב הוּא בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמֶת, שֶׁהוּא מְבַטֵּל וּמַכְנִיעַ הַשֶּׁקֶר וְעַל כֵּן עַד שָׁלֹשׁ שָׁנִים, שֶׁאָז יֵשׁ אֲחִיזָה לְהַשֶּׁקֶר, הוּא מְחֻיָּב לִהְיוֹת נִזְהָר בִּשְׁטָרוֹ כְּדֵי לְבַטֵּל הַשֶּׁקֶר שֶׁיֵּשׁ לוֹ אָז אֲחִיזָה כַּנַּ"ל וְעַל יְדֵי הַכְּתָב מְבַטְּלוֹ כַּנַּ"ל, כִּי הַכְּתָב הוּא גַּם כֵּן כְּנֶגֶד שָׁלֹשׁ קְלִפּוֹת הַנַּ"ל, שֶׁהֵם בְּחִינַת שָׁלֹשׁ שְׁנֵי עָרְלָה

כַּנַּ"ל, כִּי הַכָּתָב הוּא בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, שֶׁהוּא בְּכָל הַבְּחִינוֹת מְשֻׁלָּשׁ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (שַׁבָּת פח), בְּרִיךְ רַחֲמָנָא דְּיָהֵיב לָן אוֹרָיְן תְּלִיתָאָה בְּיוֹם תְּלִיתָאָה וְכוּ'. כִּי הַתּוֹרָה הִיא בְּחִינַת אֱמֶת שֶׁכָּלוּל מִשָּׁלֹשׁ לְהַכְנִיעַ וּלְבַטֵּל הַשֶּׁקֶר, שֶׁהוּא בְּחִינַת שָׁלֹשׁ שְׁנֵי עָרְלָה שָׁלֹשׁ קְלִפּוֹת כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן בַּשָּׁלֹשׁ שָׁנִים הָרִאשׁוֹנִים שֶׁהֵם בְּחִינַת שָׁלֹשׁ שְׁנֵי עָרְלָה, בְּחִינַת קְלִפָּה הַקּוֹדֶמֶת לַפֵּירֵי מְחָיֵב לְהַזָּהֵר בִּשְׁטָרוֹ, שֶׁעַל יְדֵי זֶה מְבַטְּלָם וּמַכְנִיעָם, אֲבָל טִפֵּי לָא מִזְדַּהֵר, כִּי כְּשֶׁעוֹבְרִים שָׁלֹשׁ שָׁנִים הָרִאשׁוֹנִים בְּלִי עַרְעוּר כְּבָר נִכְנַע וְנִתְבַּטֵּל וְאַחַר כָּךְ אֵין לוֹ אֲחִיזָה וְעַל כֵּן אֵין צָרִיךְ לִהְיוֹת נִזְהָר בִּשְׁטָרוֹ עוֹד כַּנַּ"ל:

עִנְיַן שָׁלֹשׁ שָׁנִים חֲזָקָה בְּקַרְקָעוֹת עַד שָׁלֹשׁ שְׁנִין אִינָשׁ מִזְדַּהֵר בִּשְׁטָרֵיהּ וְכוּ' וְעִקַּר הַחֲזָקָה הוּא דַּיְקָא עַל יְדֵי אֲכִילַת פֵּרוֹת הַקַּרְקַע בְּשָׁלֹשׁ שָׁנִים:

עַל פִּי הַמַּאֲמָר 'וְאֵלֶּה הַמִּשְׁפָּטִים' הַמְדַבֵּר מֵאֱמוּנָה בְּסִימָן ז, עַיֵּן שָׁם כָּל הַמַּאֲמָר. כִּי אֱמוּנָה הִיא בְּחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל תְּפִלָּה וְעַל יְדֵי אֱמוּנָה תָּבוֹא הַגְּאֻלָּה וְכוּ' וְאִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לֶאֱמוּנָה כִּי אִם עַל יְדֵי אֱמֶת. וְלִזְכּוֹת לֶאֱמֶת הוּא עַל יְדֵי הָעֵצוֹת שֶׁמְּקַבְּלִין מֵהַצַּדִּיק, כִּי כְּלָיוֹת יוֹעֲצוֹת וְכוּ' וְעַל יָדָם מְקַבְּלִין מֵהַצַּדִּיק בְּחִינַת כֻּלָּהּ זָרַע אֱמֶת, וְעַל יְדֵי זֶה בָּאִים לֶאֱמוּנָה, וְעַל יְדֵי זֶה תָּבוֹא הַגְּאֻלָּה וְזֶה בְּחִינַת וְאָנֹכִי נְטַעְתִּיךְ שׂוֹרֵק כֻּלָּהּ זָרַע אֱמֶת וְכוּ'. וְטִפֵּי הַשֵּׂכֶל שֶׁמְּקַבְּלִין מֵהַצַּדִּיק עַל יְדֵי הָעֵצוֹת הֵם מִתְחַלְּקִין לִתְלָת טִפִּין, עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב:

חזקת קרקעות הוא בג' שנים כשאוכל פירות הקרקע שלש שנים רצופים בלא מחאה אז הקרקע הוא בחזקתו ואין שום מערער יכול לערער עוד:

ע"פ התורה המתחלת החצוצרות וקול שופר בליקוטי מוהר"ן הראשון (סי' ה') ע"ש כל התורה והכלל שע"י שעושין המצות בשמחה מהמצוה בעצמה עי"ז זוכין לידע בין קודם גזר דין לאחר גז"ד כי המצות הם קומה שלימה והם מחיין כל השלשה קומות שהם עולם שנה נפש וכו'. ולבא לשמחה הוא ע"י רעמים שהם מפשיטין עקמימיות שבלב ואז זוכה לישרת לב שעי"ז זוכין לשמחה כ"ש ולישרי לב שמחה. ורעמים הם בחי' תפלה בכח וכו' ועיקר הרעמים הם מגבורות וכו' וצריך לפנות את המוחין מחכמות חצוניות וממחשבות זרות מחמץ שלא יחמיץ את חכמתו בחכמות חיצוניות ובתאוות כדי כשיוציא את הקול ויפגע במוחו יתעביד ממנו רעם אבל כשאין מוחו פנוי ממחשבות חיצוניות מחמץ אין קולו נשמע ואין נעשה מקולו בחי' רעמים, גם ישמור יראתו שממנו תוצאות הקול וכו' והעיקר לשמור מוחו שלא יחמיץ וזהו גער חית קנה כדאיתא בזוהר קנה חי"ת תשבר ותעשה ממנה ה"א ותעשה מאותיות חמץ מצה היינו שלא תחמיץ חכמתך וכו' וכו' וצריך לשתף הגבורות בחסדים שמאלא בימינא וכו' כי עיקר התגברות ע"י האהבה כ"ש שב לימיני וכו' ע"ש כל זה היטב:

חזקת קרקעות הוא בשלש שנים כי עד תלת שנין מזדהר בשטריה טפי לא מזדהר:

הענין כי איתא בסי' פ"ב (לקוטי ח"א) כי כל החרפות נמשכין מהג' קליפות שהם בחי' שלש שני ערלה וע"י השתיקה ששותקין ואינם משיבים למחרפיהם עי"ז נכללים בבחי' חשמ"ל שהוא מכניע הג' קליפות בחי' שלש שני ערלה הנ"ל. וע"כ החזקה הוא בשלש שנים כי בשלש שנים הראשונים עדיין צריך לחוש מערערים וסכסוכים שהם בחי' חרפות קטטות ומריבות הבאים מבחי' שלש שני ערלבה בחי' ג' קליפות שמשם כל החרפות כהנ"ל שהם בחי' ערערים כנ"ל ע"כ צריך לשמור השטר. אבל אחר שלש שנים אין צריך ליזהר בשטר כי כבר נכנעו השלש שני ערלה באלו הג' שנים ואז השדה מוחזקת בידו והעיקר הוא כששתק המערער כל הג' שנים ולא ערער ולא מיחה כלל שאז דייקא יש לו חזקה כי ע"י השתיקה ששתק שלשה שנים על ידי זה כבר נתבטל אחיזת השלש שני ערלה שהם בחי' חרפה מקרקע זאת כי השתיקה היא בחי' חשמ"ל שמבטל החרפה שמשם כל הערערים כנ"ל וע"כ עיקר החזקה כששתק כל הג' שנים ולא מיחה כלל אבל אם עשה מחאה אפילו בעירוב ברחוק מאה פרסאות נתבטלה החזקה כי עיקר החזקה ע"י השתיקה שמבטלת החרפה שמשם כל הערעורים כנ"ל ומאחר שלא שתק ומיחה אפילו בריחוק מקום כבר נתבטלה החזקה וכנ"ל:

הלכה ה בהלכות חזקת מטלטלין הלכה ה אות ט: